

FI lausuntopyyntö VV

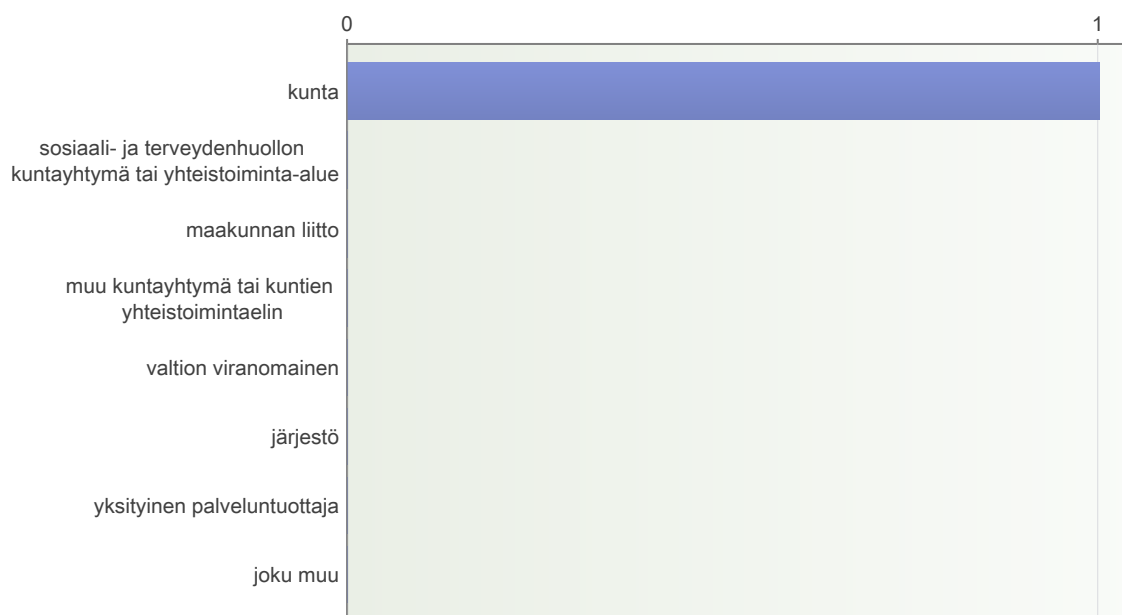
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Sallan kunta	Briitta Hautaniemi	Erkki Parkkinen	20.3.2017	Sallan kunnanhallitus

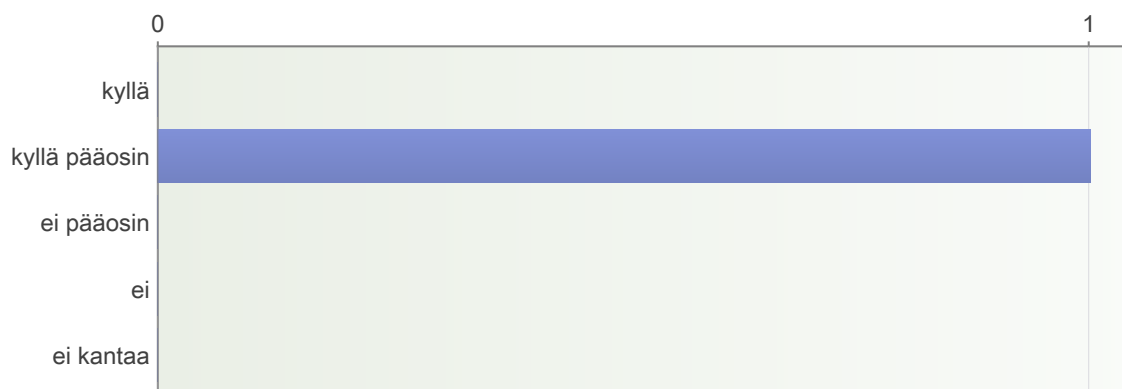
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sallan kunta pitää sote-uudistusta lähtökohtaisesti tarpeellisena ja välttämättömänä sekä kannattaa tämän tavoitteen saavuttamiseksi valinnanvapauden hallittua, suunnitelmallista ja vaiheittaista käyttöönottoa. Valinnanvapaudessa on hyviä puolia asiakkaan näkökulmasta ja siihen sisältyvän kilpailun uskotaan lisäävän oikein toteutettuna tuottavuutta ja tehokkuutta. Asiakkaan näkökulmasta erityisen hyvänä nähdään, mikäli hoitoon pääsy nopeutuu.

Uudistuksen loppuunsaattaminen on välttämätöntä, mutta valinnanvapausjärjestelmän ja monikanavarahoituksen uudistamisen yksityiskohtia ja aikataulua tulee muuttaa siten, että uudistuksessa otetaan huomioon alueiden erot ja sote-uudistuksen keskeisten tavoitteiden toteutuminen.

Nyt esitetty malli kaipaa yksinkertaistamista ja selkeyttämistä. Lainsäädännön tulisi olla hallittavissa oleva ja mahdollisimman vähän tulkinnanvarainen. Se ei saa olla ristiriitainen uudistuksen tavoitteiden kanssa. Valta- ja vastuusuhteiden on oltava selkeät eri toimijoiden kesken (valtio, maakunta, palveluntuottaja).

Valinnanvapauden käyttöönottoon liittyvää aikataulu on liian tiukka. Aikataulun kireys haastaa sekä valtakunnallisen että alueellisen valmistelun ja vaarantaa uudistuksen keskeisten tavoitteiden saavuttamisen. Haitalliset seuraukset tästä voivat ulottua pitkälle tulevaisuuteen. Vaikeasti hallittava ja epäselvä tai jopa ristiriitaisuuksia sisältävä lainsäädäntö siirtää käytäntöön liittyvät ongelmat maakuntien ja kuntien ratkaistavaksi.

Valinnanvapauden osalta esitetään vaiheittaista käyttöönottoa maakunnallisten pilottien ja kokeilujen kautta sekä niistä saatuja kokemusten hyödyntämistä.

Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden, palveluintegraation ja kustannusten hillinnän näkökulmasta nyt ehdotettu tapa toteuttaa perustason ja eräiden erityistason palveluiden valinnanvapaus yhtiöittämisvelvollisuuden ja markkinamekanismin kautta nähdään ristiriitaiseksi. Yhtiöittämispakkoa ei pidetä kannatettavana. Yhtiöittämisvelvoitteesta tuli luopua maakunnan omassa tuotannossa niin, että tuotanto on konsernissa omana tuloyksikkönään tai omana hallinnollisena yksikkönä, joka mahdollistaa inhouse-hankintajärjestelyt sekä yhteiset tietojärjestelmät.

Nyt lausuttavana oleva esitys rajoittaa maakuntien toimivaltaa päättää palveluiden tuottamistavasta ja ei mahdollista maakunnan roolia ohjata palveluja kokonaisuutena. Järjestämisvastuu ja palvelujen integraatio eivät toteudu toivotulla tavalla, jos perustason palvelut siirtyvät yritysten vastuulle ja markkinaperusteisiin ohjaukseen.

Uhkana nähdään lisäksi, että palvelutuotanto pirstaloituu ja maakunnalla ei ole riittävän konkreettisia mahdollisuuksia käyttää ohjausvaltaa. Asiakkaan näkökulmasta uudistus voi johtaa siihen, että syntyy lisää erilaisia rajapintoja palvelujärjestelmään. Uhkana on myös sosiaali- ja terveyspalvelujen integraation toteutuminen.

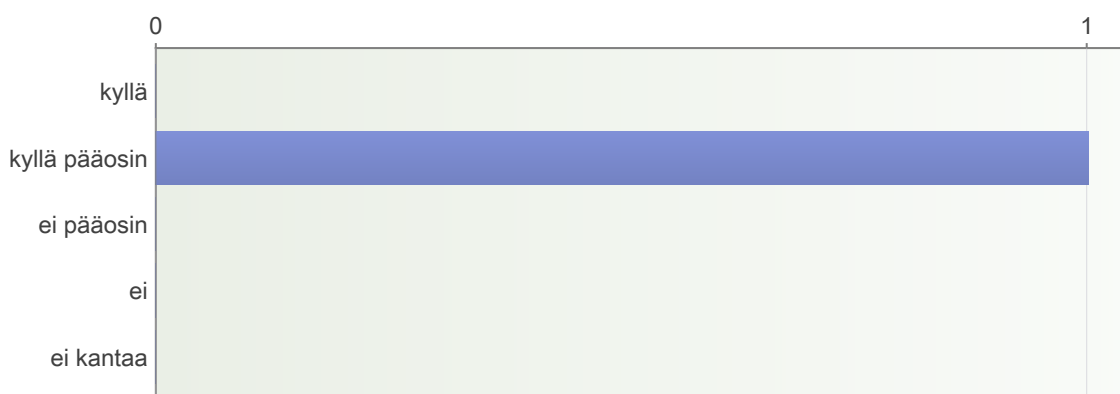
Yksi kansalaisten eriarvoisuutta lisäävä tekijä on se, että esimerkiksi harvaan asutuille alueille ei synny yksityisiä palvelumarkkinoita, mikä käytännössä tarkoittaa, että suoran valinnan palvelut, maksusetelipalvelut ja asiakassetelipalvelut on saatavilla vain kaupunkipaikkakunnilla. Suuret kaupungit ja laaja maaseutu voivat ajautua eriarvoiseen asemaan, jos vain kaupunkeihin syntyy useita palveluntarjoajia ja aitoa kilpailua.

Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeä huomioida, että terveydenhuollon tavoite on edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista turvallisuutta sen lisäksi, että hoidetaan sairauksia tai ratkaistaan akuutteja ongelmia. Sosiaali- ja terveystalouden sekä hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen keskinäinen yhteys on keskeisin tekijä uudistuksen onnistumiseksi ja lainsäädännön tulee luoda edellytykset näiden tehtävien integraatiolle, myös rahoituksen periaatteiden osalta.

Sote-uudistuksen keskeinen tavoite on yhdenvertaisten palvelujen turvaaminen koko maahan. Sallan kunta katsoo, että nyt esitetystä valinnanvapauslainsäädännön sisällöllisessä muodossa näin ei tapahdu.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan vaikutusmahdollisuuksien edistäminen edellyttää, että järjestelmä on riittävän yksinkertainen ja selkeä sekä tietoa on saatavilla riittävästi palveluihin hakeutumisen tueksi.

Em. johtuen asiakkaiden vaikutusmahdollisuudet toteutuvat ensisijaisesti siellä, mihin syntyy valinnan mahdollisuuksia ja niillä asiakkaille, joilla on riittävät valmiudet tehdä ratkaisuja palveluntuottajasta.

Yksi konkreettinen parannus nykytilaan kuitenkin kaikilla on se, että palvelujen piiriin pääsy nopeutuu nykytilanteeseen verrattuna.

Haasteelliseksi muodostuu asiakkaan vaikutusmahdollisuuksien syntyminen niissä tilanteissa, joissa asiakkaalla itsellään ei ole kykyä arvioida omaa palvelutarvetta eikä päättää minkä palveluntuottajan palveluiden piiriin hakeutuu. Vastaava tilanne syntyy, kun asiakas tarvitsee useita erilaisia sosiaali- ja terveystalouden palveluja tai hän tarvitsee päihde-, mielenterveys- tai lastensuojelun palveluja eikä kykene itse päättämään ja ohjautumaan oikean palveluntuottajan palveluihin tai ei osaa käyttää maksuseteliä, asiakasseteliä tai henkilökohtaista budjettia. Kuvatuissa tilanteissa valinnanvapaus voi johtaa epätarkoituksenmukaisiin valintoihin tai aiheuttaa palvelujärjestelmän pirstaloitumisen, jossa aidot palveluketjut jäävät toteutumatta.

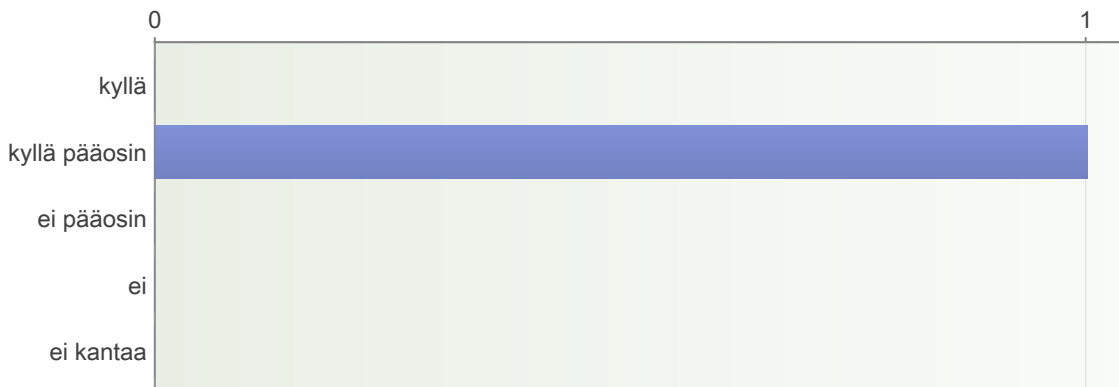
SOTE-keskuksen palvelutarjonnasta on vähän konkreettista tietoa. Toivottavaa on, että keskuksen palveluvalikoima olisi riittävän kattava vastaamaan perustason palvelutarpeisiin, mutta mahdollisesti se tuottaisi osin myös sellaisia nykyisin erikoissairaanhoidon piiriin kuuluvia palveluja, joita sillä olisi edellytykset tuottaa. Mikäli SOTE-keskuksen palveluvalikoima jää suppeaksi, yksittäisen asiakkaan näkökulmasta se tarkoittaa, että hänen pitää hakea tarvitsemansa palvelut usealta eri palveluntuottajalta, mikä aiheuttaa omia haasteita palveluintegraation syntymiselle. Yksi vaihtoehtoinen ratkaisutapa voisi olla, että SOTE-keskus voisi käyttää alihankintaketjuja, mikä mahdollistaisi pienten ja paikallisten yritysten pääsemisen palvelutuotantoon mukaan. Vastuu asiakkaan kokonaistilanteesta säilyisi tässä mallissa kuitenkin SOTE-keskuksella alihankinnan periaatteiden mukaisesti.

Uudistuksen toimeenpanossa ja SOTE-keskusten palveluvalikoiman määrittelyssä on tärkeä kiinnittää huomiota sosiaali- ja terveyspalvelujen keskinäiseen integraatioon ja ehjien palveluketjujen syntymiseen. Usein samat asiakkaat voivat tarvita sekä sosiaali- että terveyspalveluja. Nyt julkisessa keskustelussa huomio on kohdentunut ensisijaisesti terveyspalveluihin ja aivan liian vähän sosiaalipalvelujen järjestämiseen sekä näiden palveluiden keskinäiseen yhteistyöhön yksittäisen asiakkaan näkökulmasta.

Sallan kunta katsoo, että Sallan tyypisellä harvaanasutulla seudulla ei uudistuksen nyt esitetyssä mallissa ole aidosti asukkailla mahdollisuus vaikuttaa omiin palveluihin, koska valinnanvapauden piiriin tulevien palveluiden tuottajat ovat väistämättä kaukana ja eniten palveluntarvetta omaavat kansalaiset vähävaraisia.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus mahdollistaa asiakkaan hakeutumisen omaan tilanteeseen sopivaan palveluun siellä, missä tarjontaa on. Valinnanvapaus voi toteutua vain siellä, missä on useita palvelun tarjoajia. Lisäksi uudistuksen arvioidaan nopeuttavan palveluun pääsyä.

Huomioiden nyt esitetyn järjestelmän monimutkaisuus, hakeutuminen palveluun edellyttää kuitenkin asiakkaalta itseltään varsin vahvaa roolia arvioida omaa tilannetta ja palvelutarvetta sekä tiedollisia valmiuksia löytää niiden kautta omaan tilanteeseen sopivin palvelu.

Asiakkaiden valmiudet löytää oikeat omaan palvelutilanteeseen parhaiten sopivat palvelut voivat olla hyvin erilaisia. Yhdenvertaisuus voi näin jäädä toteutumatta.

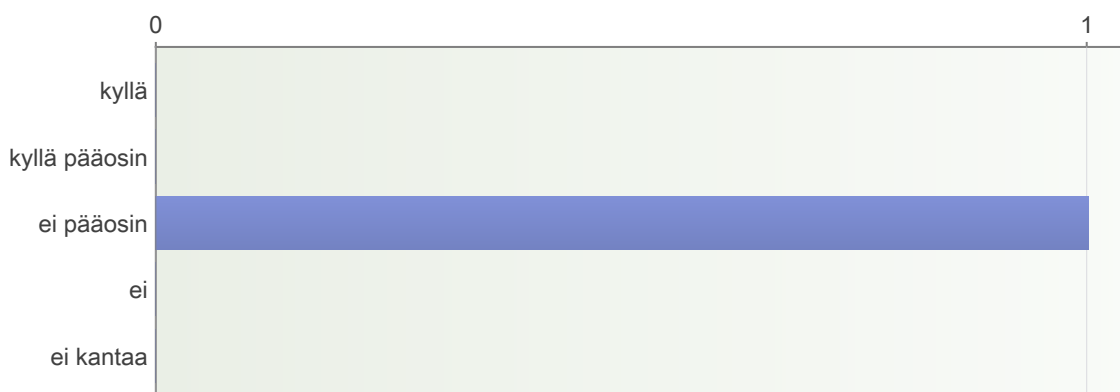
Sosiaalipalveluiden osalta on varsin vähän tiedossa konkretiaa, miten palveluihin ohjaututaan ja miten valinnanvapaus rakentuu sinne. Lisäksi osin vielä epäselväksi jää, miten voidaan turvata sosiaali- ja terveyspalveluiden keskinäinen integraatio, joka nähdään keskeiseksi myös kustannusten hillinnän näkökulmasta.

Nykyisensisältöisenä uudistus ei tältä osin toimi Sallassa eikä pääosin Lapin maakunnassa.

Sallan kunta katsoo, että Sallan tyyppisellä harvaanasutulla seudulla ei uudistus nykyisensisältöisenä toimi eikä asukkailla ole aidosti mahdollisuutta hakeutua omaan tilanteeseen sopiviin palveluihin, koska valinnanvapauden piiriin tulevien palveluiden tuottajat ovat väistämättä kaukana ja eniten palveluntarvetta omaavat kansalaiset vähävaraisia ja usein kyvyttömiä itse suorittamaan valintaa monimutkaisen valinnanvapausjärjestelmän palvelukokonaisuudesta.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen yhteensovittaminen nähdään haasteelliseksi, jos valinnanvapaus toteutetaan esityksen mukaisesti ja jos SOTE-keskuksen palveluvalikoimalle ei määritellä minimikriteereitä. Asiakkaat, joilla on monia palvelutarpeita voivat ohjautua varsin suppean palvelun sote-keskuksista muiden palveluntuottajien palveluiden piiriin, mikä luo haasteen palveluintegraation toteutumiselle. Lisäksi haasteeksi voi muodostua, että asiakkaan kokonaistilanteesta ei kukaan ota vastuuta. Yksi vaihtoehtoinen tapa ratkaista tämä olisi alihankintaketjujen mahdollistaminen.

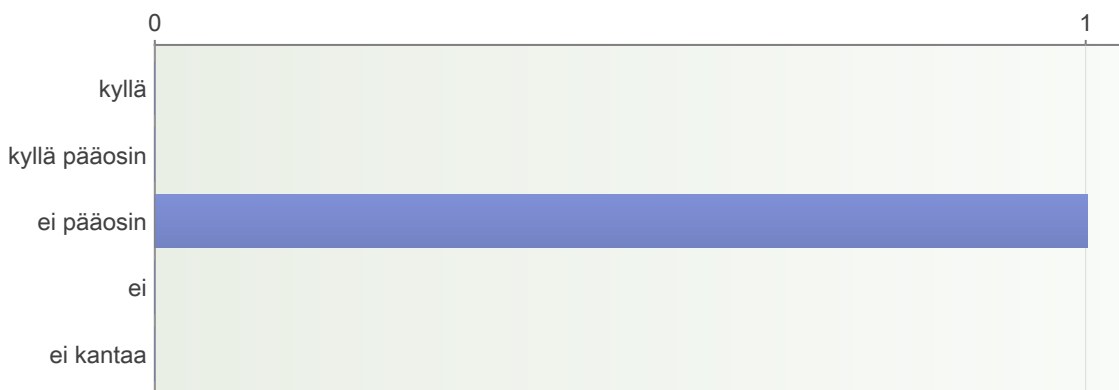
Lainsäädäntöön toivotaan tarkennusta siihen, milloin asiakkaalla on lyhytaikaisen ja tilapäisen palvelun tarve ja milloin on kyse pitkäaikaisesta palvelutarpeesta. Jos tämä määritelmä ei ole riittävän selkeä ja konkreettinen, palveluohjaus voi muodostua monen kirjavaksi ja kynnyks ohjata asiakas maakunnan liikelaitoksen palvelutarpeen arviointiin varsin matalaksi.

Monipalveluasiakkaan kannalta järjestelmän tulisi olla yksinkertainen ja sen tulisi näyttäytyä asiakkaalle ”yhden luukun periaatteena”, jossa kokonaisvastuu on määritelty yhdelle palveluntuottajalle, vaikka itse palveluja tuottaisikin useampi toimija.

Maakunnalla tulee olla todelliset mahdollisuudet ohjata tuottajia ja tuotantojärjestelmää. Tämä mahdollistaa myös palvelujen integraation toteutumisen. Tältä osin lakiluonnokseen tulee kirjata selkeästi maakunnan toimivalta tosiasialliseen palvelutuotannon ohjaamiseen ja integraation mahdollistamiseen. Nyt ohjaus perustuu lähinnä sopimuksellisuuteen, sopimusten valvontaan ja erilaisten erityisehtojen asettamiseen, mikä tuo mukanaan huomattavissa määrin hallinnollista työtä ja byrokratiaa sekä sitoo huomattavissa määrin henkilöstöresursseja.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen perustana on valtion ja maakuntien vastuun jakaminen niin, että valtio vastaa rahoituksesta ja maakunnat palvelujen järjestämisestä. Vastuiden erottamista valtion ja maakunnan kesken esitetyllä tavalla ei nähdä hyvänä ratkaisuna. Maakunnan rahoituksen joustovaran tai/ja rahan puute voi vaarantaa riittävien ja yhdenmukaisten palvelujen järjestämisen ja asiakkaiden näkökulmasta palveluiden saatavuuden. Maakunta joutuu vaihtoehtoisesti supistamaan palvelutarjontaa, rajaamaan palvelujen sisältöä tai tinkimään palveluiden laadusta. Em. johtuen maakunnalla tulee olla verotusoikeus. Vain sen kautta voi toteutua maakunnan järjestämisvastuu siten, kun uudistus edellyttää.

Maakunnalla tulee olla myös riittävä toimivalta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata palvelujärjestelmää kokonaisuutena, jotta asetetut kustannusten kasvun hillintään liittyvät tavoitteet toteutuvat. Palveluintegraatio ja yhteiset tietojärjestelmät ovat esimerkiksi ehdottomia edellytyksiä kustannussäästöjen saamiseksi aikaan. Palveluketjujen tulee toimia saumattomasti eri palveluiden ja toimijoiden kesken. Yhteisten tietojärjestelmien merkitys korostuu tilanteessa, jossa vastuu palveluketjusta voi hajautua usealle toimijalle. Yhteisillä tietojärjestelmillä mahdollistetaan asiakas-tiedon siirtyminen ja näin vältetään päällekkäistä työtä tai tiedon katkoksia, jotka voivat aiheuttaa jopa lisäkustannuksia.

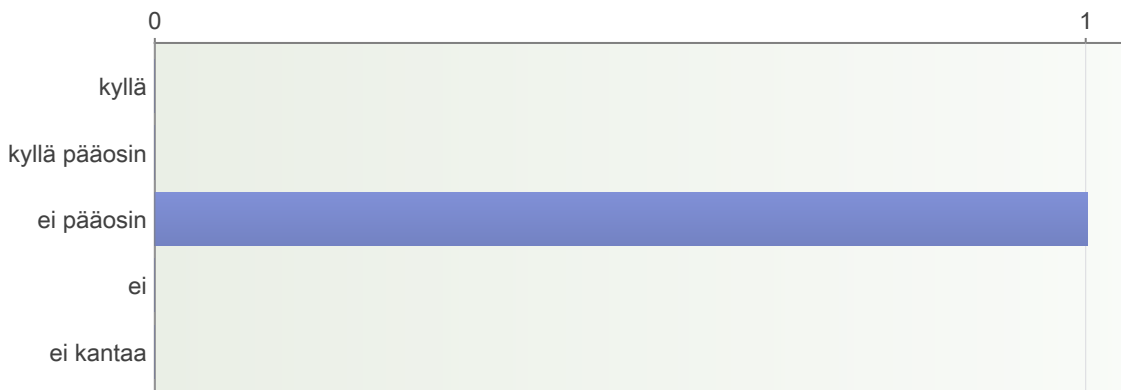
Mikäli valinnanvapaus toteutuu nyt esitetyssä muodossa, on tarpeen varautua toimeenpanovaiheessa kustannusten nousuun nykytasoon verrattuna. Kustannusten nousupaineita lisäävät esimerkiksi tietojärjestelmiin liittyvät integraatiotarpeet, asiakkaiden tekemät valinnat julkisen ja yksityisen palveluntarjoajan välillä sekä valinnanmahdollisuuksien laaja kirjo. Pidemmällä tähtäimellä kustannusten kasvu tasaantuu, kun tuotantorakenne saadaan sopeutettua vastaamaan asiakkaiden valintoihin, kilpailuasetelma synnyttää tuotannollista tehokkuutta ja alentaa kustannuksia sekä kansalaiset ottavat enemmän vastuuta palveluohjauksesta ja palveluihin osallistumisesta. Kustannusten aleneminen voi kuitenkin rajoittua ensisijaisesti sinne, missä syntyy aidot markkinat ja kilpailuasetelma sekä asiakkailta on mahdollisuudet ja valmiudet tehdä valintoja sekä ottaa vastuuta palveluista.

Harvaan asuttujen alueiden osalta digitalisuuteen sisältyy mahdollisuuksia, joilla voidaan saavuttaa kustannussäästöjä. Tämä kuitenkin edellyttää, että digitalisaation hyödyntämiselle on olemassa rakenteelliset edellytykset esimerkiksi tietoliikenneyhteyksien osalta. Digitaalisuus mahdollistaa lähipalveluiden saatavuuden, mutta myös lisää asiakkaiden yhdenvertaisuutta palvelujen saamiseksi. Digitaalisuus mahdollistaa, että myös erityispalvelut ovat saatavilla sielläkin, missä kyseisille palveluille ei ole riittävästi kysyntää tai ammattitaitoista henkilöstöä tuottamassa palvelua.

Lopuksi on tärkeä huomioda, että siirtymävaiheeseen liittyy huomattavia muutos- ja transaktio kustannuksia, jotka voivat ensi vaiheessa nostaa kustannuksia, mutta pidemmällä aikavälillä ovat ratkaisevia säästöjen syntymiseksi. Em. liittyen kustannusten kasvua on tarpeen arvioida pidemmällä kuin nyt asetetulla 10 vuoden aikaperspektiivillä.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

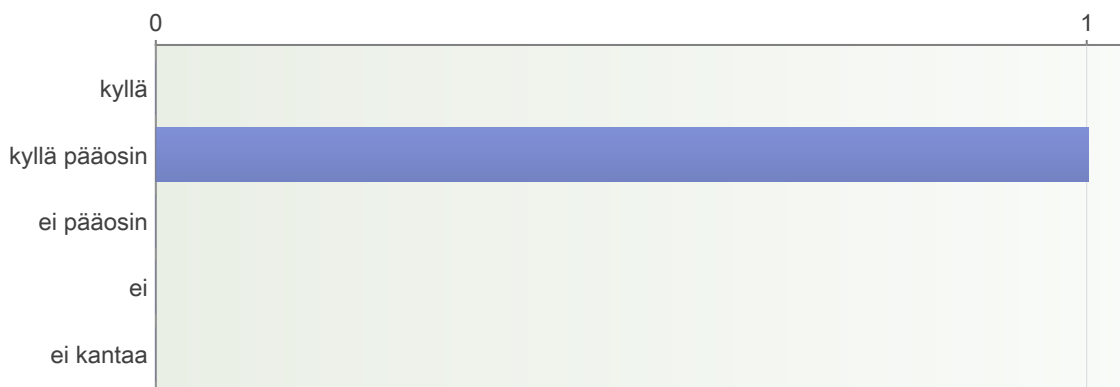
- Kansalaisten näkökulmasta nyt esitetty valinnanvapauden malli ja siihen liittyvä aikataulu ei mahdollista asukkaiden kuulemista eikä osallistumista palvelujen tuotannon suunnitteluun siten kun maakuntalakiin yleisellä tasolla on kirjattuna vaatimuksena. Kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat ainoastaan sote-palvelujen järjestämisessä.

Maakunnan näkökulmasta palvelujen järjestämiseen liittyvät rajoitukset kaventavat maakunnan itsehallinnollista päätösvaltaa eivätkä anna sille tarvittavaa liikkumavaraa palvelujen toteuttamiseen. Itsehallinnollisuutta kaventaa lisäksi lakiluonnokseen sisältyvät 14 asetuksenantovaltuutta. Maakunnille toivotaan laajempia mahdollisuuksia päättää palvelujen järjestämisestä ja siitä, minkälaisin toimenpitein se toteuttaa uudistukselle asetetut tavoitteet.

Lainsäädännön osalta toivotaan, että se mahdollistaa tosiasiallisen mahdollisuuden maakunnalle hallita kokonaisuutta sekä ohjata palvelutuotantoa asukkaiden tarpeiden ja toimintaympäristön edellytysten pohjalta. Tärkeäksi nähdään, että lainsäädäntö tukee periaatetta, jossa vastuu palvelujärjestelmästä säilyy julkisella sektorilla. Vain sitä kautta on mahdollista saavuttaa palvelujen integraatio sekä huomioida alueiden erityispiirteet.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

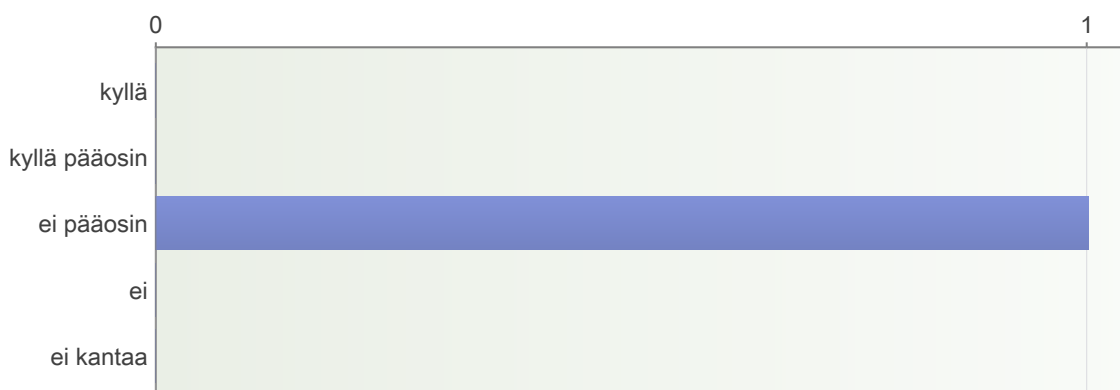
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus mahdollistaa uusien toimintamallien ja -tapojen käyttöönoton sekä uudet palveluinnovaatiot. Innovaatioiden näkökulmasta ratkaisevaksi muodostuu kuitenkin tuottajille maksettava korvausmalli, minkälaiseksi se rakennetaan ja mitä se painottaa. Rahoitusmallin tulee olla uudistuksen tavoitteiden toteutumista tukeva.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

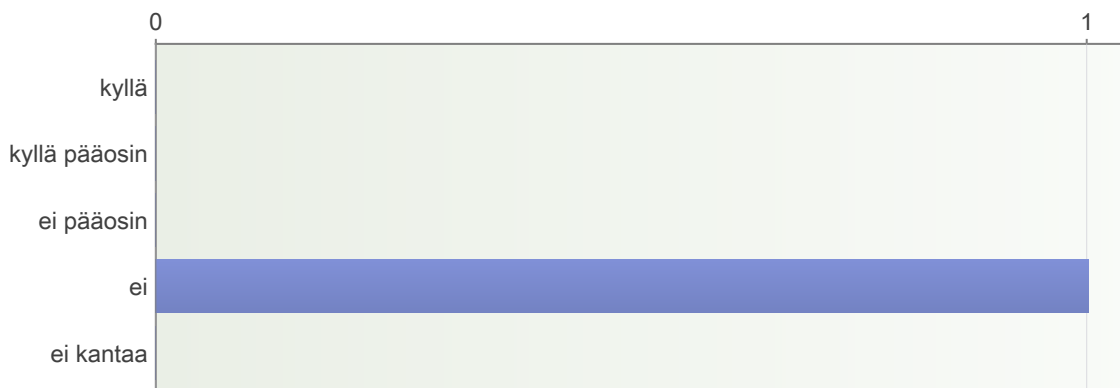
- Sosiaalipalveluiden osalta puuttuu konkretia siitä, miten valinnanvapaus siellä toteutetaan. Lisäksi valinnanvapautta koskevissa pykälissä on vain vähän kannanottoja, miten tehdyillä valinnoilla tuetaan ja edistetään ehyiden palveluketjujen ja palveluintegraation syntymistä.

Alueellisiin markkina- ja muihin olosuhteisiin liittyvä maakuntien itsehallinnon mahdollistaminen suoran valinnan piiriin kuuluvien palvelujen määrittämisessä nähdään tarkoituksenmukaiseksi. Mikäli kuitenkin myös tätä mahdollisuutta rajataan asetuksella, maakunnan rooli kaventuu suoran valinnan palvelujen osalta rahoittajaksi.

Yhtiöittämisveloitteesta tulee luopua kokonaisuudessaan. Maakunnan oma palvelutuotanto voidaan järjestää konsernissa joko omana tulosityksikkönä tai omana hallinnollisena yksikkönä, mikä mahdollistaa myös inhouse-hankintajärjestelmän hyödyntämisen. Maakunnan sisällä tuotannon ja viranomaistoiminnan eriyttäminen tuo mukanaan päällekkäistä työtä, katkosta tiedon kulkuun sekä ylimääräisen rajapinnan.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

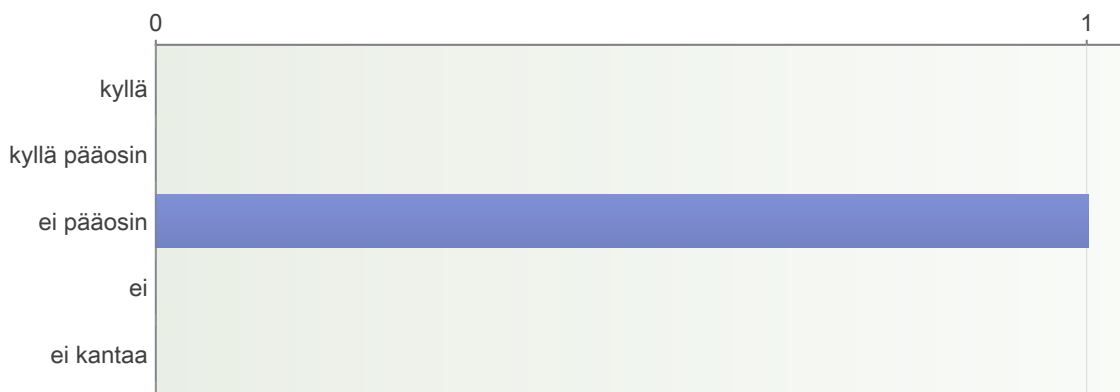
- Maksusetelijärjestelmässä maakunnalla ei nähdä olevan suoria ohjaus- eikä vaikutusmahdollisuuksia maksusetelipalvelun tuottajaan.

Lakiluonnoksen mukaan maakunta voi asettaa palvelun laatuun, saatavuuteen ja palvelujen yhteensovittamiseen liittyviä ehtoja suoran valinnan palvelujen tuottajille, mutta ei maksusetelipalvelun tuottajille.

Lainsäädäntöä on tarpeen tarkentaa ja muuttaa niin, että se mahdollistaa maakunnan tosiasiallisen mahdollisuuden kantaa vastuu palvelujen järjestämisestä ja kokonaisuuden ohjauksesta. Tämä rooli täytyy olla julkisella hallinnolla ja lainsäädännössä tulla olla tarkennetusti määriteltynä toimi-valta- ja vastuu kysymykset eri toimijoiden kesken (valtio, maakunta, palveluntuottajat).

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- SOTE-keskuksen vastuu asiakkaan palveluista, niiden laadusta ja vaikuttavuudesta ulottuu myös maksusetelipalvelun tuottajan palveluihin, mutta sillä ei kuitenkaan ole annettu mahdollisuuksia puuttua esimerkiksi maksusetelipalvelun laadussa havaittuihin ongelmiin. Suoran valinnan palvelun tuottajan vastuuta maksusetelijärjestelmässä tulee täsmentää.

Nyt esitettyssä mallissa, vastuu pirstaloituu liikaa liikelaitoksen, maakunnan, suoran valinnan palvelun ja maksusetelipalvelun tuottajan välillä ja tästä voi aiheutua viivästyksiä tai ongelmia palveluintegraation toteutumiseksi sekä myös lisäkustannuksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

25. Vapaamuotoiset huomiot.

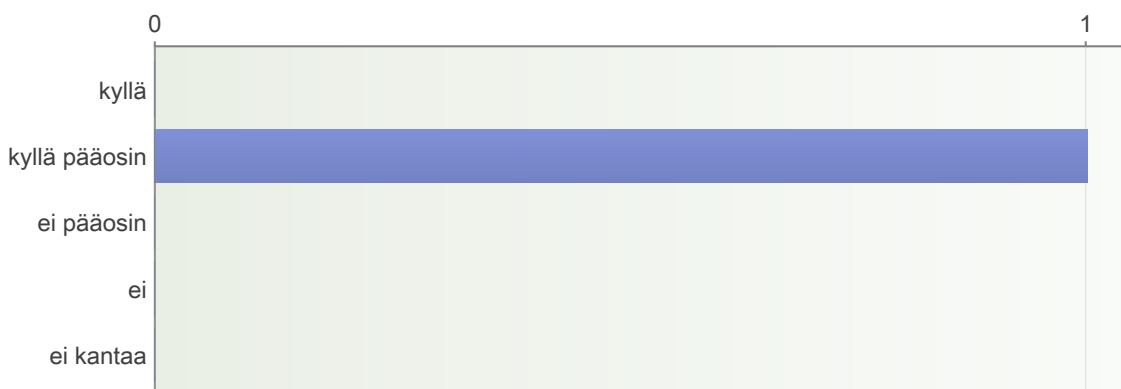
Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelijärjestelmä mahdollistaa asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen, mutta edellyttää, että asiakas tuntee oman palvelutarpeensa riittävän hyvin ja kykenee arvioimaan tarjolla olevia palveluita saatavilla olevan tiedon pohjalta omien valintojen tekemiseksi.

Asiakkaan näkökulmasta epäselväksi jää, kuka käytännössä on vastuussa asiakkaan palveluketjusta ja siitä, että integraatio toteutuu eri palveluntuottajien ja palvelujen kesken.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

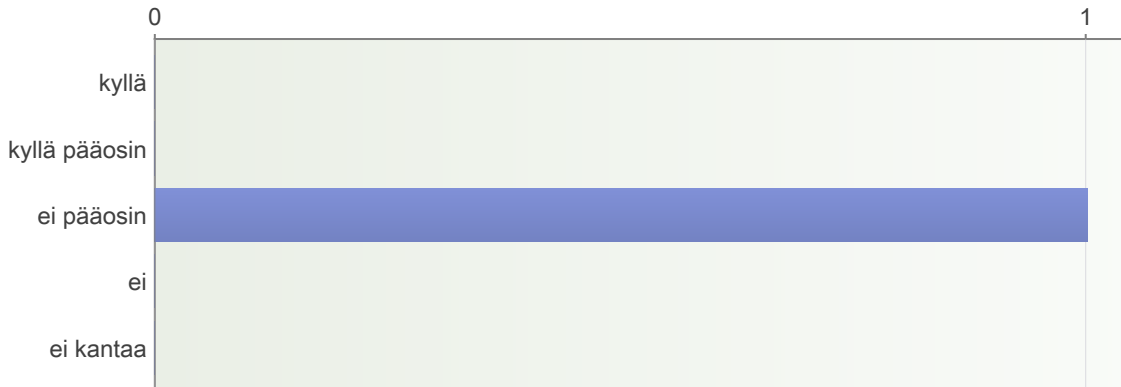

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

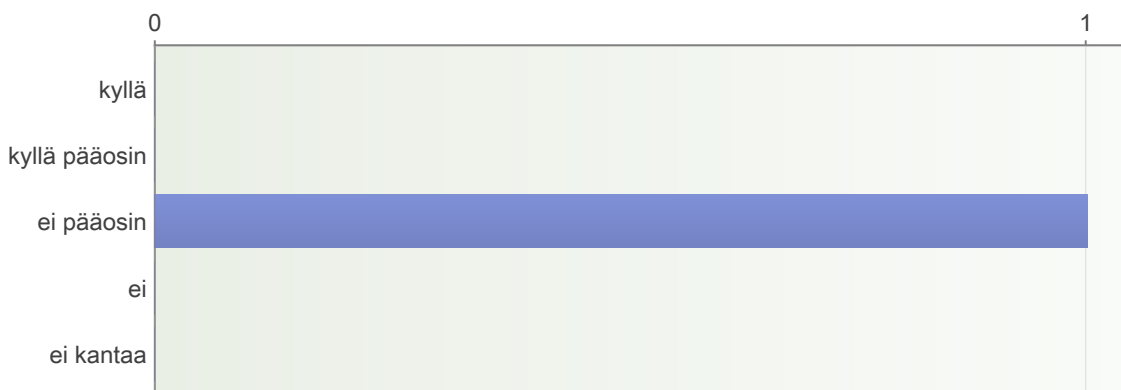
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla tulee olla mahdollisuus asettaa hyväksymiskriteerit asiakassetelipalvelun tuottajalle vastaavasti kuin kuntien nykyisessä palvelusetelijärjestelmässä.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

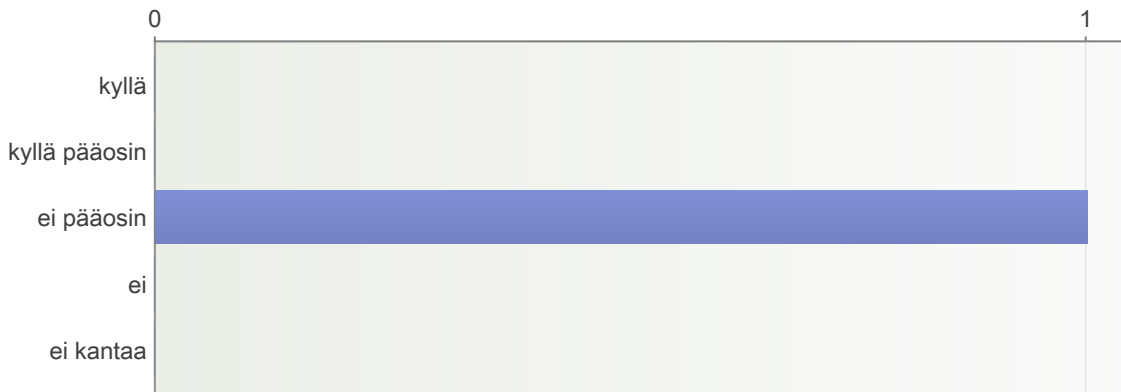
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen pohjalta ei hahmotu riittävän konkreettisesti maakunnan liikelaitoksen, maakunnan, sote-keskusten sekä erilaisin ostopalvelusopimuksin ja setelijärjestelyin toimivien palveluntuottajien hankinta- ja alihankintasuhteet eikä maakunnan tosiasialliset ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet. Vastuukysymykset jäävät niin ikään osin epäselviksi.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien päätöksentekoon ei tulisi asettaa rajoituksia siinä määrin, kun niitä on nyt käsillä olevassa lakiluonnoksessa. Esimerkiksi maakunnan velvoitteelle käyttää asiakasseteliä riittävässä määrin (vähintään 15 % näiden palveluiden kokonaiskuluista) ei nähdä olevan perusteita huomioiden maakuntien itsehallinnollinen asema sekä maakuntien erilaiset olosuhteet.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti antaa asiakkaalle hyvin laajat mahdollisuudet tarvitsemiensa palvelujen toteuttamiseen, mutta huomioiden sen käytön laaja soveltamisala ja velvoittavuus, sen toteuttamiseen heti vuoden 2019 alusta lähtien sisältyy huomattavia riskejä.

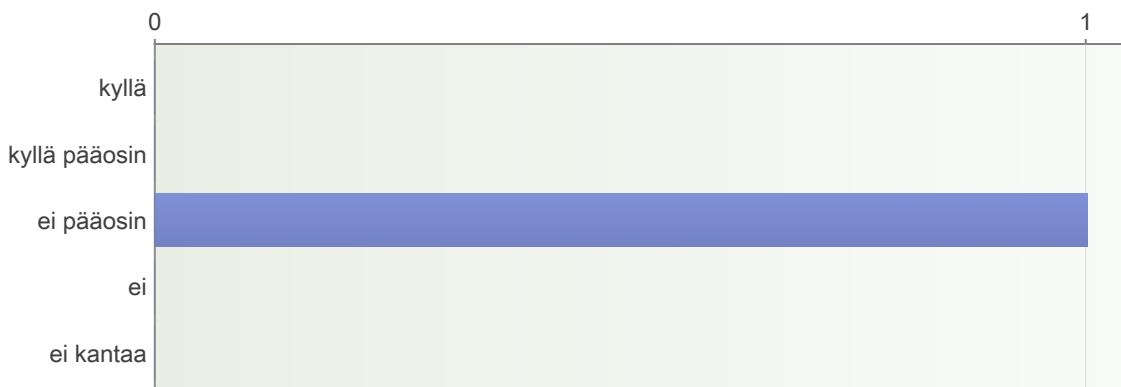
Riskit liittyvät asiakkaiden palvelujen jatkuvuuden turvaamiseen, kustannusten kasvuun sekä henkilöstöresursseihin, joita tarvitaan palvelutarpeen arviointiin.

Henkilökohtaisen budjetin käyttöönoton osalta nähdään tarkoituksenmukaiseksi edetä kokeilujen kautta tai vähintäänkin varata jokin siirtymäaika.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

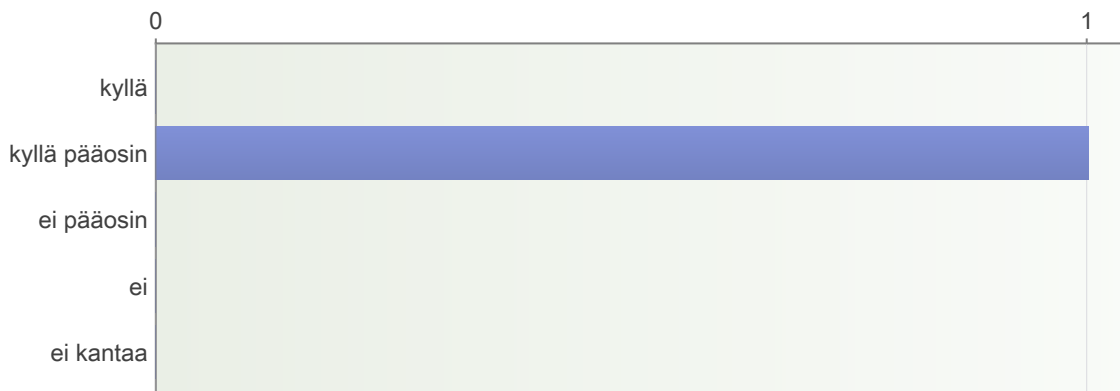
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kaikkien edellä kuvattujen uusien valinnanvapauteen sisältyvien toimintamallien käyttöönottoa yhtä aikaa ei nähdä tarkoituksenmukaisena asiakkaiden eikä palvelujen järjestäjän näkökulmasta. Valinnanmahdollisuuksien laaja kirjo aiheuttaa tarpeen kehittää ja organisoida erityisesti toimeenpanovaiheessa kattavat neuvonta- ja ohjauspalvelut.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

39. Vapaamuotoiset huomiot.

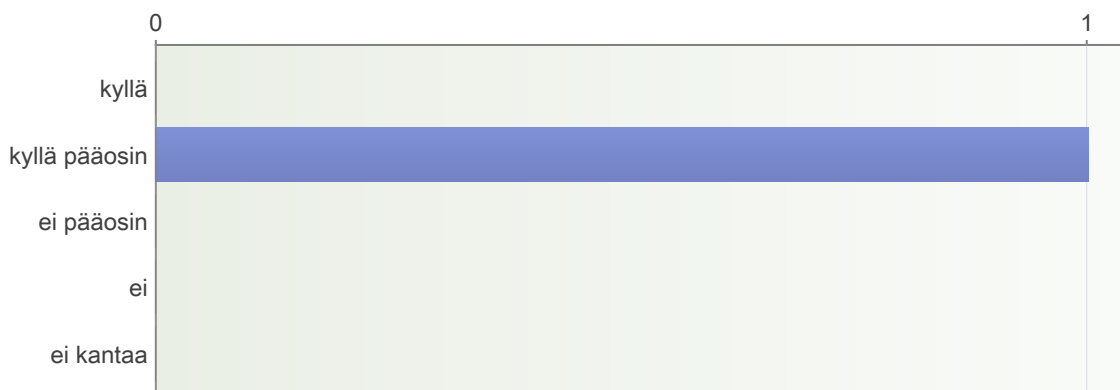
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksesta ei käy riittävän konkreettisesti selville, minkälaisia ehtoja maakunta voi asettaa palvelun tuottajille ja missä tilanteissa maakunta voi irtisanoa tuottajan sopimuksen. Valta- ja vastuusuhteita on tarpeen tarkentaa.

Menettely lisää merkittävästi maakuntien hallinnollista työtä sekä edellyttää uudenlaista sopimusoikeudellista osaamista.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

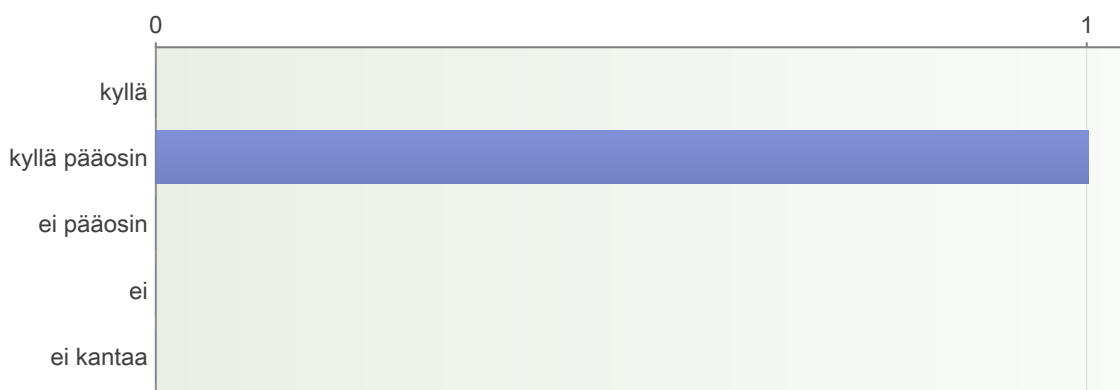
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ongelmalliseksi nähdään, että maksuseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajilla ei ole sopimusta suoran valinnan tuottajan eikä maakunnan kanssa, jolloin heidän ohjaaminen on mahdotonta. Lainsäädännön tulee kuitenkin mahdollistaa jotenkin puuttuminen mahdollisiin epäkohtiin esimerkiksi palvelun laadussa. Valta- ja vastuukysymykset on tärkeä kirjata lakiin riittävän selkeästi ilman, että niihin sisältyy kovin pitkälle vietyä tulkinnan mahdollisuutta kummallekaan osapuolelle.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan näkökulmasta on tärkeä, että sillä on mahdollisuus asettaa tuottajille asukkaiden palvelun tarpeesta johtuvia ehtoja ja tarvittaessa tehdä niihin muutoksia. Myös palveluntuottajan raportointivelvollisuus tiedoista nähdään tärkeäksi, jotta asiakkaat voivat tehdä valintoja saatavilla olevien tietojen perusteella.

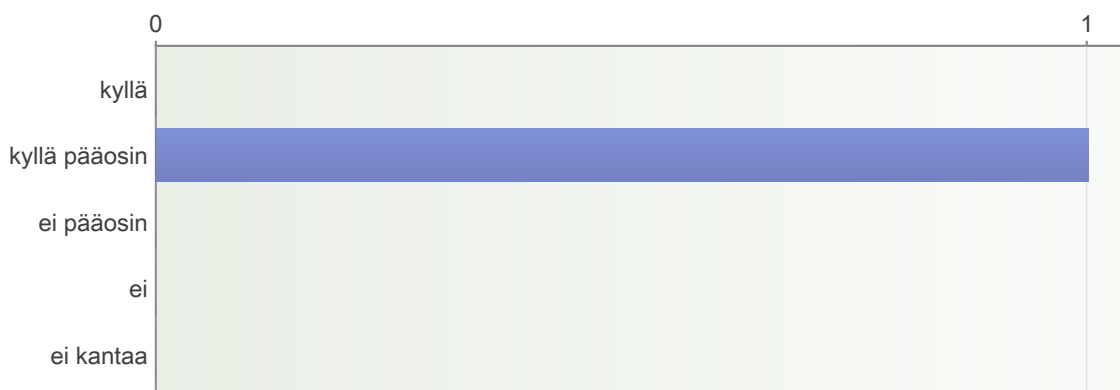
Palveluille asetettujen ehtojen kääntöpuolena on, että se voi karsia pieniä palveluntuottajia pois. Esimerkiksi pienessä yrityksessä tietohallinnon kustannukset voivat muodostua kohtuuttoman suuriksi tai raportointivelvollisuus työlääksi. Uudistuksessa on tärkeä huomioida, miten turvataan pienten ja keskisuurten kotimaisten yritysten mahdollisuudet toimia markkinoilla esimerkiksi alihankintana.

Lisäksi huomion arvoista on, että mahdollistetaan julkiselle palveluntuotannolle yhdenvertaiset lähtökohdat tuottaa palveluja markkinoilla ja turvataan julkisten palveluiden kilpailukyky. Nyt lausunnolla oleva lakiluonnos asettaa yksityiset palveluntuottajat etulyöntiasemaan julkiseen palvelutuotantoon verrattuna.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Korvauserusteiden tulee tukea uudistuksen tavoitteita.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

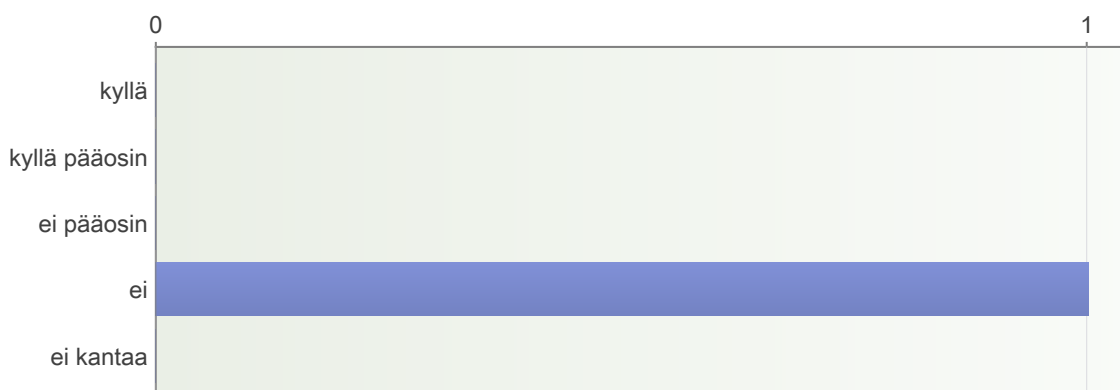

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden toimeenpanoon tulee siirtyä vaiheittain ja sille on myös varattava riittävä siirtymäaika. Markkinoiden avaaminen suoran valinnan SOTE-keskuksille ja suunhoidon yksiköille sekä asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto yhtä aikaa ei ole realistinen tavoite ja siihen sisältyy huomattavia toiminnallisia ja taloudellisia riskejä.

Lakiluonnoksen vaiheistus esitetyssä muodossaan koetaan näennäiseksi. Maakunnan yhtiön perustamiselle annettu kahden vuoden siirtymäaika ei voi käytännössä toteutua, jos yksityiset SOTE-keskukset ja suun hoidon yksiköt aloittavat toimintansa 1.1.2019. Tämä asettaa yksityiset palvelun-tuottajat etulyöntiasemaan suhteessa julkiseen palvelutuotantoon.

Valinnanvapausmallin käyttöönotto tulee tapahtua vaiheittain ja suunnitelmallisesti. Tärkeä on hyödyntää valmistelussa maakunnissa toteutettuja kokeiluja ja pilotteja sekä käynnistää uusia. Onnistunut uudistuksen toimeenpano vaatii riittävän ajan valmistella ja valmistautua. Esimerkiksi yhtiömuotoisen palvelutuotannon organisointi tarvitsee riittävän ajan.

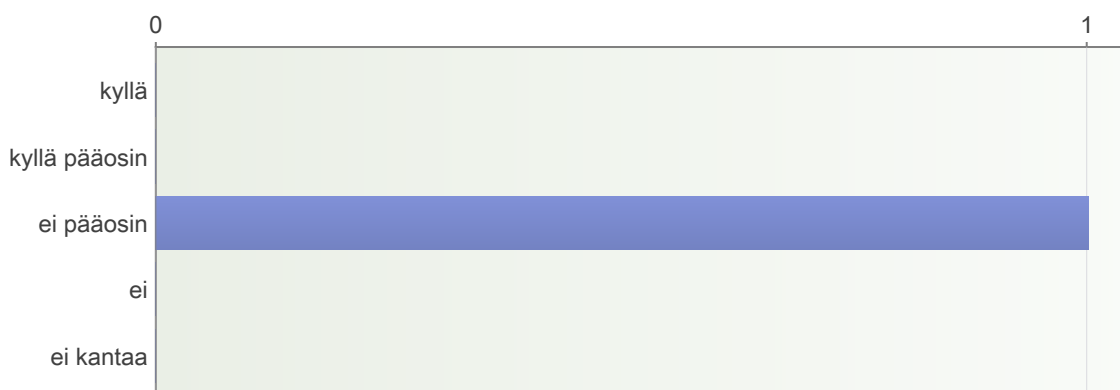
Myös tietojärjestelmien saattaminen toimintakuntoon vaatii oman aikansa. Laajojen tietojärjestelmämuutosten toimeenpano ja käyttöönotto edellyttävät saatujen kokemusten mukaan vähintään 3 – 5 vuoden siirtymäaika. Tuoreena esimerkkinä tällä hetkellä on toimeentulotukeen liittyvän päätöksenteon siirtäminen Kelaan, jota valmisteltiin kaksi vuotta ja joka ei sekään ole sujunut häiriöttömästi. Maakunnan osalta kysymys on huomattavan laajemmasta uudistuksesta ja vaatimuksista esimerkiksi tietojärjestelmiin.

Nyt esitetty aikataulu ei ole realistinen myöskään sen johdosta, että sen toimeenpano edellyttäisi huomattavissa määrin valmistelevia toimenpiteitä valinnanvapauden liittyvissä asioissa jo vuonna 2018, jotta valinnanvapaus voitaisiin toteuttaa vuoden 2019 alusta lähtien. Em. ennakoivia toimenpiteitä ovat suoran valinnan palveluntuottajien ilmoittautumisten vastaanottaminen vähintään 6 kk ennen lain voimaantuloa ja asiakkaille valinnanvapaudesta informointi 2 kk ennen lain voimaan-tuloa. Myös palveluntuottajien kanssa tehtävät sopimukset sekä samalla myös hyväksymiskriteerit ja hinnoitteluperusteet olisi oltava määriteltynä vähintään puolta vuotta aikaisemmin. Asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto niin ikään edellyttäisi kriteerien määrittämistä, päätöksiä palveluista sekä maksatusjärjestelmien käyttöönottoa.

Aikataulu on käytännössä mahdoton toteuttaa onnistunut uudistus.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan itsehallinnollisuus ei toteudu palvelujen järjestämisessä. Valinnanvapauslainsäädäntö kaventaa maakunnan mahdollisuuksia käyttää järjestämisvastuuseen liittyvää valtaa ja toteuttaa järjestämisvastuutaan. Lakiin sisältyviä valtuutuksia asetuksenantoon pidetään itsehallinnon vastaisina.

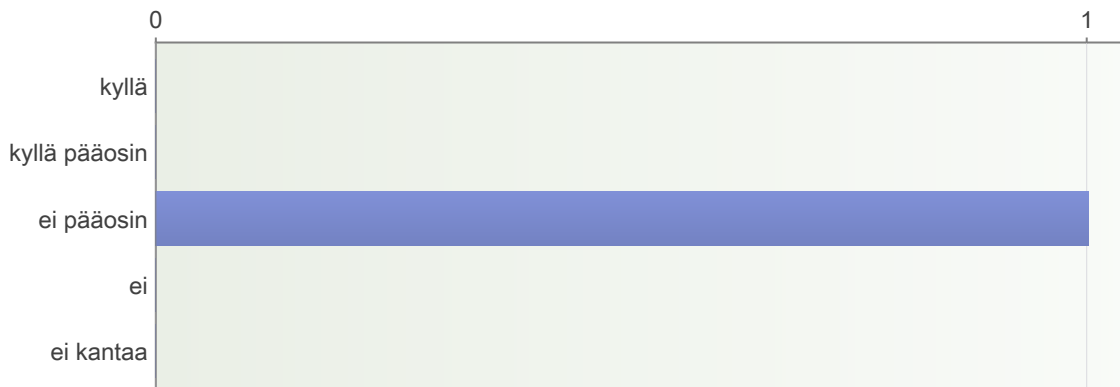
Myös toimivaltasuhteet lakiluonnoksessa on kuvattu epäselväksi. Toimeenpanon kannalta ja uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta toimivalta- ja vastuukysymykset täytyy olla selkeät.

Lisäksi rahoituksen ja järjestämisen vastuun jakaminen koetaan ongelmalliseksi. Maakunnalle tulee turvata riittävä joustovara ja mahdollisuus vaikuttaa käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin sote-palvelujen järjestämiseksi.

Maakunta tarvitsee verotusoikeuden.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

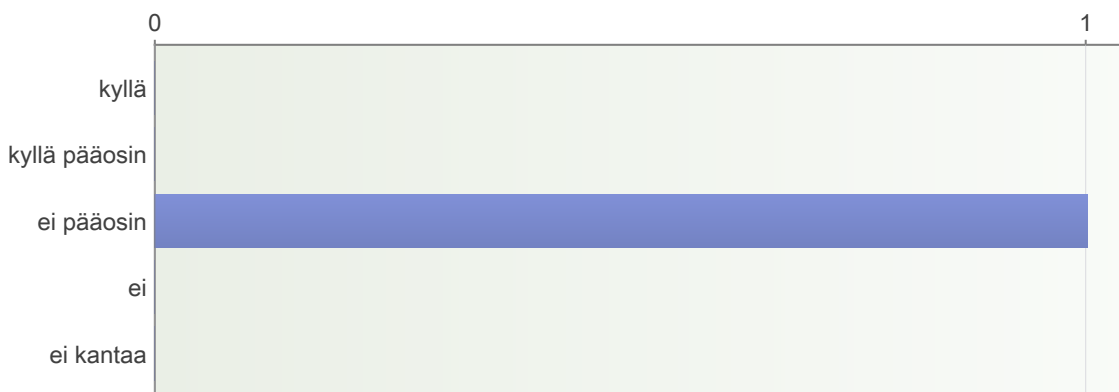
- Laki avaa markkinat liian nopealla aikataululla, mikä voi tarkoittaa kustannusten huomattavaa kasvamista. Markkinoiden syntyminen ei voi tapahtua hallitusti. Julkinen ja yksityinen sektori eivät ole markkinoilla tasavertaisessa asemassa, mikäli nyt esitetyssä aikataulussa edetään.

Markkinoita tulee avata ja kehittää suunnitelmallisesti ja pidemmällä aikajänteellä. Näin mahdollistuu markkinoiden toimivuus halutulla ja hallitulla tavalla sekä mahdollistetaan markkinoilla olevat palvelut integroituminen maakunnan vastuulle jääviin palveluihin.

Terveys- ja hyvinvointierojen kaventumiseksi tarvitaan toimivaa kokonaisuutta, jossa julkinen ja markkinalähtöinen toiminta on yhteensovitettu. Lisäksi tarvitaan katkeamatonta palveluketjua sosiaali- ja terveyspalvelujen välille sekä eri toimijoiden välille.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kaikkinensa palvelumarkkinoiden hallittu syntyminen ei ole mahdollista nyt esitetyllä aikataululla. Lisäksi nyt esitetty aikataulu ei mahdollista julkiselle palvelutuotannolle tasavertaista lähtöasetelmaa markkinoille pääsemiseksi. Yksityisille palveluntuottajille on syntynyt etulyöntiasema, jonka kiinni kurominen voi olla jo nyt mahdotonta.

Pienet yritykset voivat ajan myötä karsiutua markkinoilta pois. Pienten yritysten on vaikea selviytyä isojen yrityksen seassa. Uudistuksessa on olennaista se, miten voidaan turvata pienten ja keskisuurten kotimaisten yritysten mahdollisuudet toimia ja löytää paikkansa markkinoilla.

Alihankintojen hyödyntämiselle tulee luoda riittävät edellytykset. Vain tämä mahdollistaa, että myös pienet ja paikalliset yritykset voivat toimia palvelujen tuottajina.

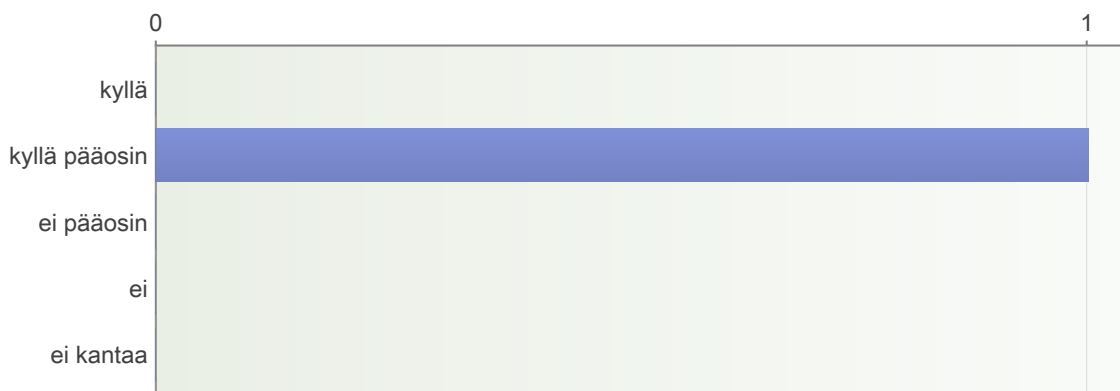
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus ja siihen liittyvä kilpailu asiakkaista voi parantaa palvelun laatua, mutta se voi myös madaltaa palvelujen piiriin hakeutumisen kynnyistä ja lisätä palvelujen kysyntää. Em. johtuen tärkeäksi nähdään, että valinnanvapauden muotoja kokeillaan ja kokeiluista kerätään kokemuksia ennen laajamittaista käyttöönottoa.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

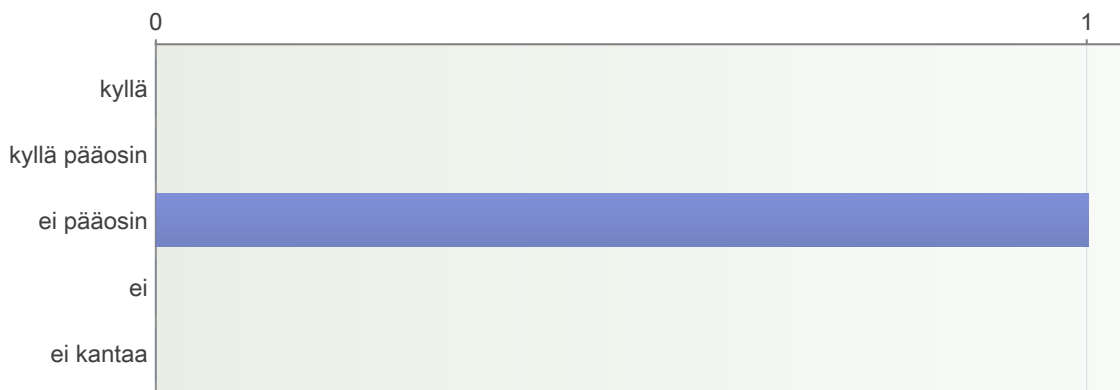

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valmistelun keskeneräisyys vaikeuttaa arviointia ja vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi. Arviointia on tärkeä tehdä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta: miten lakiluonnokseen sisältyvät asiat edistävät palvelujen saatavuutta, miten niissä vältetään erilaisten raja-aitojen syntyminen, miten ne edistävät sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön tiivistymistä sekä estävät kustannusten kasvun.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden toteutuminen nyt esitetyssä muodossa voi johtaa siihen, että kansalaisten näkökulmasta valinnanvapaus syntyy vain kaupunkeihin, joihin syntyy yksityiset palvelumarkkinat ja, joissa on tarjolla useita palveluntuottajia.

Mikäli halutaan aidosti valinnanvapausmahdollisuus myös harvaan asutuille alueille, tämä tulee huomioida palveluntuottajille asetettavissa ehdoissa sekä rahoitusmallissa. Lisäksi on tärkeä mahdollistaa pienten yritysten mahdollisuudet osallistua palvelutuotantoon esimerkiksi alihankintana tai tarjoamalla asiantuntija- ja konsultaatiopalveluja.

Lapissa, jossa etäisyydet ovat pitkät ja julkiset kulkuyhteydet heikot, kansalaisten vaikutusmahdollisuudet saamiinsa palveluihin voivat jäädä toteutumatta, koska vaihtoehtoisia palveluntarjoajia ei ole tarjolla kohtuullistenkaan asiointimatkojen päässä. Tämä puolestaan voi vaikuttaa siihen, että uudistukselle asetettuja taloudellisuus- ja tehokkuusvaatimuksia ei saavuteta eikä valtion budjettiin varatuilla määrärahoilla kyetä ylläpitämään riittävää palveluverkostoa tai palveluvalikoimaa pidemmällä aikajänteellä.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Hallituksen esitysluonnoksen kriittisimmät asiakokonaisuudet liittyvät maakuntien aidon itsehallinnollisuuden toteutumiseen, yhtiöttämisveloitteeseen, valinnanvapauden toteutusmalliin ja erityisesti sen aikatauluun, epäselviin vastuu- ja toimivaltakysymyksiin sekä palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen koko maassa. Omalta osaltaan uudistuksen vaikeuskerrointa on lisäämässä uudistuksen laajuus, valmistelun aikataulu ja resursointi, tukipalvelujen järjestäminen sekä toimivaltaan liittyvät haasteet tehdä ratkaisuja ennen maakuntavaltuuston toiminnan käynnistymistä.

Itsehallinnon toteutumiseksi maakunnalla tulee olla aidosti mahdollisuus kantaa vastuu kokonaisuutena palvelujen järjestämisestä, päättää palvelujen tuottamistavasta sekä ohjata palveluja kokonaisuutena. Lisäksi sillä tulee olla riittävä taloudellinen jouston vara, joka voi toteutua ainoastaan maakunnalle annettavan verotusoikeuden kautta. Rahoituksen ja järjestämisen erottaminen toisistaan nähdään huonona vaihtoehtona.

Kokonaisvastuun ottaminen palvelujen järjestämisestä ja palvelujen integraatiosta koetaan haasteelliseksi, jos palvelut pirstaloituvat monille eri toimijoille ja perustason palvelut siirtyvät yritysten vastuulle ja markkinaperusteiseen ohjaukseen. Monituottajamallissa valta- ja vastuukysymysten tulee olla aukottomia.

Yhtiöttämisen aikataulu koetaan liian tiukaksi ja sillä ei nähdä saavutettavan lisäarvoa, vaan pikemminkin vaikeuttavan maakuntien sisäistä toimintaa. Yhtiöttämisestä maakunnan omassa tuotannossa tulee luopua kokonaan. Tuotanto voidaan järjestää maakunta konsernissa ilman yhtiöttämistä joko omana tulosityksikkönä tai omana hallinnollisena yksikkönä. Tämä mahdollistaa tarkoituksenmukaisen yhteistyön maakunnan sisällä ilman, että tehdään päällekkäistä työtä, tiedon kulku katkeaa tai syntyy uusia rajapintoja.

Valinnanvapauden toteuttaminen vaatii hyvää ja huolellista valmistautumista ja monipuolista vaikutusten arviointia suhteessa uudistuksen tavoitteisiin. Valinnanvapauden käyttöönotolla voi olla yllättäviä vaikutuksia palvelujen volyymeihin ja sitä kautta palvelujen kustannuksiin. Valinnanvapauden suurin riski liittyy kuitenkin siihen, miten onnistutaan luomaan kolme merkittävää uutta markkinamallia yhtä aikaa: suoran valinnan sote-keskukset, maksusetelijärjestelmä ja henkilökohtainen budjetointi. Tavoitetta yhtäaikaista toteuttamisesta ei pidetä realistisena.

Lisäksi valinnanvapauden aito toteutuminen voi muodostua ongelmaksi harvaan asutuilla alueilla.

Sallan kunnan näkemyksen mukaan tarvitaan hallittu tarpeeksi pitkän aikavälin siirtymä uuteen valinnanvapausjärjestelmään, mikä edellyttää vaiheittaista etenemistä niin, että toteutetaan yksi vaihe/asia kerrallaan kokeilujen ja pilotointien kautta. Kaikkien valinnanvapauden toimintamallien käyttöönottoon sisältyy huomattavia riskejä huomioiden, että maakunnat samanaikaisesti rakentavat omaa järjestäjän roolia sekä valmistelevat julkista palvelutuotantoa. Alkuperäinen hallitusohjelman ajatus uudistuksen kolmivaiheisesta etenemisestä nähdään tässä tilanteessa järkeväksi ja kannatettavaksi.

Riittävän siirtymäajan varaaminen valinnanvapauden täysimääräiselle käyttöönotolle mahdollistaa myös tietojärjestelmien saattamisen ajan tasalle niin, että tieto liikkuu eri toimijoiden välillä, digitaalisuuden mahdollisuudet voidaan hyödyntää täysimääräisesti ja näin tehostaa palvelujen tuotantoa. Tietojärjestelmien yhteentoimivuus ja sähköisten palvelujen kehittäminen on tunnistettu jo esivalmisteluvaiheeksi kriittiseksi tekijäksi koko uudistukselle ja sen tavoitteille.

Lakiluonnoksen mukainen aikataulu on liian kireä kaikkien tukipalveluiden, mutta erityisesti ICT-järjestelmien toimintakuntoon saamiseksi. Ajankohtainen käytännön esimerkki tietojärjestelmien yhteensovittamisen merkityksestä on toimeentulotukihakemusten siirto Kelalle, jossa yhden palvelutoiminnan siirtoon varattiin kahden vuoden valmistelu- ja siirtymäaika. Maakunnan osalta kysymys on huomattavan paljon suuremmasta kokonaisuudesta ja valmisteluun olevaa jäljellä alle kaksi vuotta.

Maakunta- ja soteuudistusta valmistellaan tällä hetkellä tiukalla aikataulutuksella. Koko maakunnan sote-palveluiden fuusioiminen on jo itsessään iso haaste, jonka lisäksi valmistellaan muiden maakuntaan siirtyvien tehtävien siirtämistä, järjestellään tukipalveluita uudella tavalla ja valmis-taudutaan varsin laajamittaiseen valinnanvapausmallin käyttöönottoon. Kaikki em. valmistelut edellyttävät huomattavaa valmistelua ja henkilöstöresursointia.

Haasteeksi uudistuksen valmistelussa onkin jo nyt muodostunut, miten turvataan tarvittava resursointi, kun valtio ei ole varannut riittävästi resursseja uudistuksen hallittuun valmisteluun. Kuntien luopuessa sote-palvelujen järjestämisestä ja tuotannosta, uuden maakunnan valmistelua ei voida rakentaa kuntien rahoituksen varaan. Ilman kymmeniä päätoimisia valmistelijoita maakunta- ja soteuudistus ml. valinnanvapaus ei onnistu ilman siirtymäongelmia.

Valmisteluun liittyvänä haasteena nähdään olevan myös se, että uutta maakuntaa koskeva päätöksenteko käynnistyy vasta maaliskuussa 2018, jolloin maakuntavaltuustot aloittavat toimintansa. Kaikki linjaukset ja tärkeät päätökset voidaan tehdä vasta tämän jälkeen. Sitä ennen päätöksiä esimerkiksi investoinneista tekevät muut, kukin omista intresseistään lähtien. Myös tästä näkökulmasta aika päätöksenteon ja toimeenpanon välille jää varsin lyhyeksi ja nyt monien asioiden osalta joudutaan hakemaan eri toimijoiden sopimuksellisuuteen perustuvia ratkaisuja, joiden tekeminen vaatii oman aikansa ja hidastuttaa valmistelua.

Sallan kunta katsoo, ettei esitysluonnoksen mukaista valinnanvapausjärjestelmää voida toteuttaa rikkomatta kansalaisten yhdenvertaisuutta ja oikeutta saada palvelut asuinpaikasta riippumatta yhdenvertaisina ja tasapuolisina. Tästä johtuen Sallan kunnan näkemyksen mukaan Lapin maakunnassa tulee sote-palvelujen tuotanto perustua pääosin julkiseen maakunnan omana toimintona tapahtuvaan tuotantoon, mitä mahdollisuuksien mukaan tukee alihankintana sopimusperusteisesti tapahtuva yksityinen tuotanto.

Vain näin turvataan myös koko uudistuksen keskeisinä tavoitteina olevat sote-palveluiden integraatio ja toiminnan taloudellisuus ja tehokkuus. Nykyinen esitys johtaa kaaokseen, sote-toimintojen ”ylivarusteluun” sekä byrokratian ja kustannusten kasvuun ja viime kädessä ennalta arvaamattomiin haitallisiin toiminnallisiin ja taloudellisiin seuraamuksiin.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.